

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie V Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Adam Simoni (spr.)
Sędziowie:	SSO Wojciech Misiuda SSR del. do SO Witold Benicki
Protokolant:	Tomasz Kluz

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2017r. w Rzeszowie
na rozprawie
sprawy z wniosku Zakładów (...) S.A. z siedzibą w W.
z udziałem Skarbu Państwa - Starosty Powiatu (...)w R.
o stwierdzenie zasiedzenia

na skutek apelacji wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Rejonowego w R.

z dnia 17 maja 2016 r., sygn. akt I Ns 39/16

I. oddala apelację,

II. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Wojciech Misiuda SSO Adam Simoni SSR del. do SO Witold Benicki

Sygn.akt VCa 565/16

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 17 maja 2016 r., Sąd rejonowy w R.sygn..akt INs 39/16 odalił wniosek o zasiedzenie nieruchomości złożony przez wnioskodawcę Zakłady (...) S.A. z siedzibą w W. i orzekł o kosztach postępowania.

Za podstawę rozstrzygnięcia Sad Rejonowy przyjął następujące ustalenia i wnioski:

Nieruchomość oznaczona numerem ew. (...) o pow. 0,1748 ha położona w obrębie (...) R. objęta jest księgą wieczystą KW nr (...), w której jako właściciel ujawniony jest Skarb Państwa – Starostwa (...)na podstawie decyzji Naczelnika Miasta w R. z dnia 20 czerwca 1975r. (...) (...). Nieruchomość powstała ze zmiany oznaczenia nier. nr (...), odpowiadającej nier. nr (...) obj. w/w decyzją.

Nieruchomość oznaczona numerem ew. (...) o pow. 3,2549 ha położona w obrębie (...) R. objęta jest księgą wieczystą KW nr (...), w której jako właściciel ujawniony jest Skarb Państwa – Starostwa (...) na podstawie decyzji Naczelnika Miasta w R. z dnia 20 czerwca 1975r. (...) (...). Nier. powstała z podziału nier. nr (...), która powstała ze zmiany oznaczenia kilkudziesięciu nier. obj. w/w decyzją.

Nieruchomość oznaczona numerem ew. (...) o pow. 0,7312 ha położona w obrębie (...) R. objęta jest księgą wieczystą KW nr (...), w której jako właściciel ujawniony jest Skarb Państwa na podstawie umowy sprzedaży z dnia 14 lutego 1974r. Rep. A nr (...) zawartej z J. S. i J. K..

W ewidencji gruntów wpisano, że powyższe nier. pozostają w trwałym zarządzie Zakładów (...) S.A. z siedzibą w W..

Minister Przemysłu Ciężkiego Zarządzeniem z dnia 3 lutego 1971r. Nr (...) utworzył przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) w budowie z siedzibą w R.. Przedmiotem działania przedsiębiorstwa było wykonanie zadań związanych z planowaniem oraz realizacją rzeczową i finansową zadania inwestycyjnego tj budowy zakładu wyrobów zasadowych w R.. Przekształcenie przedsiębiorstwa w czynne przedsiębiorstwo eksploatacyjne nastąpić miało po zakończeniu budowy zakładu łącznie z rozruchem technologicznym. Budowa zakładu rozpoczęła się w 1972r. i trwała do 1975r. Wykonano m. in. kolejowy tor komunikacyjny umiejscowiony na nier. obj. wnioskiem, mający służyć do transportu surowców oraz produktów wytwarzanych w zakładzie. Został on wpisany jako środek trwałe przedsiębiorstwa. Zakład rozpoczął produkcję w 1975r. Przedsiębiorstwo corocznie otrzymywało świadectwo bezpieczeństwa, które wydawał właściwy organ do spraw transportu kolejowego. Przedsiębiorstwo zawierało umowy na dostawę energii elektrycznej oraz gazu na przedmiotowe nier., a także umowy z innymi podmiotami o świadczenie usług w zakresie transportu kolejowego. Zarządzeniem Nr (...) z dnia 22 października 1979r. zmieniono wcześniejszy akt erekcyjny m. in. w ten sposób, że utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) z siedzibą w R., którego przedmiotem działalności była produkcja ogniotrwałych wyrobów i mas zasadowych. W dniu 3 marca 1992r. dokonano przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w R. w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa. W 2004r. zakończony został proces prywatyzacji poprzez nabycie wiodącego pakietu akcji przez menadżersko – (...) S.A.

Wojewoda (...) decyzją z dnia 4 stycznia 2016r. znak N.I.752.11.2014 odmówił stwierdzenia, że nier. nr (...), (...) i (...) położone w R. stanowiące własność Skarbu Państwa stały się z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990r. przedmiotem użytkowania wieczystego Przedsiębiorstwa Państwowego Zakłady (...) w R..

Po poczynieniu powyższych ustaleń przyjął Sąd Rejonowy, że wniosek nie mógł być uwzględniony, skoro zgodnie z konstrukcją tzw. jednolitego funduszu własności państwowej obowiązującą do dnia 31 stycznia 1989 r. samoistne posiadanie nieruchomości przez przedsiębiorstwo państwowe nie było możliwe. Samoistnym posiadaczem był Skarb Państwa, natomiast przedsiębiorstwa wykonywały tylko władztwo faktyczne i uprawnienia wynikające z tzw. zarządu operatywnego. Własność nieruchomości w tym okresie mogły być nabyte jedynie przez Skarb Państwa. Państwowe osoby prawne nabyły zdolność do zasiedzenia z dniem 1 lutego 1989 r. po zniesieniu zasady jednolitego funduszu własności państwowej przez ustawę z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy- Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3 poz. 11), w następstwie zmiany art. 128 k. c.

Osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania.

Przekształcenie dotychczasowego zarządu państwowych osób prawnych w stosunku do nieruchomości państwowych w prawo wieczystego użytkowania wieczystego gruntu i odrębnej własności budynków następowało z dniem 5 grudnia 1990 r. na podstawie art. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79 poz. 464 ze zm.).

W pierwszej kolejności należało stwierdzić, że wnioskodawca objął przedmiotowe nieruchomości. w posiadanie samoistne w 2004r., kiedy to zakończona została prywatyzacja przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w R.. Wnioskodawca nie przedłożył żadnych dowodów na to, że przed tą datą doszło do przeniesienia na niego posiadania tych nieruchomości. Należy też zauważyć, że od chwili nabycia własności nieruchomości. do powstania jednoosobowej spółki Skarbu Państwa tj do 1992 r właścicielem i posiadaczem nier. był Skarb Państwa. Od tej daty, co potwierdził wnioskodawca, rozpoczęto proces prywatyzacji zakończony w 2004r. Zakłady (...) S. A. zostały wpisane do Rejestru Przedsiębiorców w dniu 23 sierpnia 2001r. i z tą chwilą uzyskały osobowość prawną. Wnioskodawca mógł być posiadaczem nier. najwcześniej od chwili uzyskania osobowości prawnej.

Wnioskodawca nie może doliczyć do okresu swojego posiadania okresu posiadania poprzedniego właściciela ponieważ prowadziłoby to do sytuacji, w której właściciel (Skarb Państwa) wykonywałby akty posiadania prowadzące do zasiedzenia przeciwko samemu sobie. Własność nieruchomości, może nabyć osoba nie będąca jej właścicielem, a doliczenie okresu posiadania poprzedniego posiadacza samoistnego jest możliwe tylko wówczas gdy nie był on właścicielem nieruchomości.

Posiadanie wnioskodawcy. musi być traktowane jako posiadanie w złej wierze ponieważ majątek tworzonego przedsiębiorstwa był znany i wiadome było, że nieruchomości. objęte wnioskiem nie stały się własnością spółki. Niezależnie od dobrej lub złej wiary wnioskodawcy. okres posiadania liczony nawet od 2001 r. jest zbyt krótki by mógł prowadzić do zasiedzenia własności nieruchomości.

Wobec powyższego wnioski podlegały oddaleniu na podstawie art. 172 k. c.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania uzasadnia treść art. 520 § 2 i 3 k. p. c.

Apelację od powyższego postanowienia złożył wnioskodawca /k.71-72/ zarzucając:

1. Błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że wnioskodawca nie spełnił przesłanek do nabycia w drodze zasiedzenia z dniem 1 stycznia 2006r. nieruchomości stanowiące działki objęte wnioskiem z uwagi na brak upływu 30-letniego posiadania samoistnego nieruchomości przez wnioskodawcę, możliwości doliczenie do okresu swojego posiadania okresu posiadania poprzedniego właściciela tj. Skarbu Państwa oraz rozstrzygnięcie, że bieg terminu zasiedzenia rozpoczął się dla wnioskodawcy w 2004 r. po zakończeniu procesu prywatyzacji, względnie w dniu 23 sierpnia 2001r., kiedy to przez wpis w KRS wnioskodawca uzyskał osobowość prawną, podczas gdy z materiału dowodowego wynika, że wnioskodawca władał nieprzerwanie jak właściciel przedmiotowymi nieruchomościami od lat 70-tych XX-wieku.
2. Naruszenie prawa procesowego – art. 233 § 1 kpc tj. oparcie się na błędnych ustaleniach faktycznych wskutek przyjęcia, że wnioskodawca objął w posiadanie samoistne nieruchomości objęte wnioskiem w 2004r. po zakończeniu prywatyzacji, ponieważ nie przedłożył żadnych dowodów wskazujących na to że przed tą datą doszło do przeniesienia na niego tych nieruchomości, podczas gdy zniesienie zasady jedności państwowej w 1990r. i rozpoczęcie komercjalizacji czy prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych nie mogło prowadzić do powszechnego nadawania przez organy administracji państwowej tytułów prawnych byłym przedsiębiorstwom państwowym do korzystania z nieruchomości państwowych czy też zawierania odpowiednich umów skoro prywatyzacja i komercjalizacja odbywała się na odpowiednich zasadach niewymagająca takich umów a Skarb Państwa nie sprzeciwiał, się korzystaniu z nieruchomości przez byłe przedsiębiorstwa państwowe, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przekonania, że wnioskodawca nie spełnił przesłanek do zasiedzenia na podstawie art. 172 kc,
3. naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez naruszenie swobodnej oceny dowodów tj. dokonanie jednostronnej i niekorzystnej dla wnioskodawcy oceny dowodów w postaci zeznań świadków co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że pozwany i jego poprzednicy nie spełnili przesłane zasiedzenia służebności na podstawie art. 172 kc.

Apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie wniosku i stwierdzenie, że wnioskodawca nabył z dniem 1 stycznia 2006r. własność nieruchomości stanowiącej działki (...) położone w R., oraz wnosił o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy od uczestnika kosztów postępowania za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację uczestnik Skarb Państwa- Starosta Powiatu (...)w R. wnosił o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawcy na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego/k.79/.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, skoro zaskarżone postanowienie nie jest obarczone wadami na jakie wskazano w złożonym środku odwoławczym. Pomijając błędne sformułowanie zarzutu (pkt 3) i wniosku apelacji, gdzie apelujący wskazuje, że spełnia przesłanki do zasiedzenia służebności, zamiast nieruchomości oraz wnioskuje o zmianę wyroku, zamiast postanowienia, zaskarżone postanowienie należało uznać za zgodne z prawem i trafne w odniesieniu okoliczności faktycznych sprawy, aczkolwiek przy nieco odmiennej argumentacji, aniżeli uczynił, to Sąd Rejonowy.

Błędny jest pogląd apelującego, że skoro jego poprzednik prawny przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...) w R. władało nieruchomościami stanowiącymi własność Skarbu Państwa od lat 70 XX wieku, to można doliczyć do czasu posiadania poprzednika tj Skarbu Państwa, czas jego posiadania, co skutkowałoby uwzględnieniem wniosku o zasiedzenie.

Przede wszystkim zauważyć należy, że poprzednik prawny wnioskodawcy to przedsiębiorstwo państwowe, a w czasie obowiązywania konstrukcji jednolitego funduszu własności państwowej samoistne posiadanie nieruchomości przez przedsiębiorstwo państwowe nie było możliwe, albowiem posiadaczem samoistnym nieruchomości mógł być tylko Skarb Państwa, zaś przedsiębiorstwo państwowe wykonywało tylko władztwo faktyczne i uprawnienia wynikające z tzw., zarządu operatywnego w zakresie odpowiadającym pojęciu posiadania zależnego. Trafnie przyjmuje Sąd I Instancji, że apelujący, nie mógł doliczyć do okresu swojego posiadania, które zresztą miało charakter zależny posiadania poprzednika prawnego tj. przedsiębiorstwa państwowego Zakładów (...) w R., a to wobec przedstawionej wyżej argumentacji, że skoro podmiot ten był przedsiębiorstwem państwowym, a Przedsiębiorstwa Państwowe do dnia 31 stycznia 1989r. tj. do zmiany ustawy

kodeks cywilny, nie mogły nabyć własności, gdyż mogły tylko wykonywać dzierżenie w imieniu Skarbu Państwa. zatem nie mogły dojść do przeniesienia posiadania ze strony Skarbu Państwa na Przedsiębiorstwo Państwowe.

Przedsiębiorstwa państwowego nie można uznać w okresie do dnia 1 lutego 1989 r., za samoistnego posiadacza nieruchomości, skoro przed wejściem w życie nowelizacji kodeksu cywilnego / ustawa z dnia 31.01.1989., Dz. U. nr 3 poz.1/ znoszącej zasadę tzw. jednolitej własności państwowej, czyli przed dniem 1 lutego 1989 r., państwowe osoby prawne, a było nim przedsiębiorstwo państwowe, wykonywały uprawnienia związane z własnością państwową wprowadzając we własnym imieniu, ale na rzecz Skarbu Państwa, jako jedyne dysponenta własności państwowej. Skutki prawne związane z posiadaniem samoistnym w tamtym okresie mogły powstać tylko na rzecz Skarbu Państwa, a nie na rzecz tego przedsiębiorstwa. Oznacza to, że niedopuszczalne jest zaliczenie posiadania przez przedsiębiorstwo państwowe wykonywanego przed tą datą do okresu potrzebnego do nabycia nieruchomości przez zasiedzenie przez następcę prawnego tego przedsiębiorstwa./ tak słusznie SN w wyroku z dnia 9.12.2009 r., sygn..akt IV CSK 291/09, postanowieniu SN z dnia 17 września 1993 r., II CRN 76/93/, postanowieniu SN z dnia 11 grudnia 2008 r., sygn..akt II CSK 314/08/.

Po znowelizowaniu art. 128 kc, co nastąpiło z dniem 1 lutego 1989 r., własność państwowa przysługiwała Skarbowi Państwa, albo innym państwowym osobom prawnym / art. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r., o zmianie ustawy – kodeks cywilny, DzU. Nr 3 poz.11/. Dopiero od tej daty przedsiębiorstwo państwowe będące poprzednikiem prawnym wnioskodawcy, uzyskało zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Jednakże okres posiadania prowadzący do zasiedzenia nieruchomości rozpoczął się od dnia 1 października 1990 r, wskutek skreślenia z tym dniem art. 177 kc- zgodnie z którym przepisów o nabyciu własności przez zasiedzenie nie stosuje

się, jeżeli nieruchomość jest przedmiotem własności państwowej-/ art. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r., DZ.U nr 55 poz.321/. Zatem do okresu posiadania nieruchomości objętych wnioskiem o zasiedzenie, mógł być doliczony zważywszy na uregulowanie zawarte w art. 10 ustawy zmieniającej kc 1990 r- tylko okres posiadania wnioskodawcy liczony od dnia 1 lutego do dnia 30 września 1990 r.

Treść pisma z dnia 5.08. 2014 r Starostwa Powiatowego w R./k49/ nie zakwestionowanego przez wnioskodawcę wskazuje, że objęte przedmiotem zasiedzenia działki stanowiące własność Skarbu Państwa znajdowały się w użytkowaniu poprzednika prawnego wnioskodawcy i uiszczał on opłaty roczne z tego tytułu .Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik wnioskodawcy wyjaśnił,

że opłaty te były uiszczane do 2004 r., tj do czasu uzyskania przez wnioskodawcę statusu spółki akcyjnej / protokół min 05.35/. Oznacza to, że co najmniej do 3 marca 1992 r. kiedy to Przedsiębiorstwo Państwowe Zakłady (...) zostało przekształcone w jednoosobowa spółkę Skarbu Państwa posiadanie to nie nosiło znamion posiadania samoistnego, a posiadania zależnego, skoro użytkowano przedmiotowe nieruchomości i uiszczano opłaty z tego tytułu.

Gdyby nawet przyjąć, że samoistne posiadanie nieruchomości w zakresie prowadzącym do zasiedzenia, rozpoczęło swój bieg z chwilą przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobowa spółkę Skarbu Państwa, a następnie proces prywatyzacji tego podmiotu, doprowadził do powstania w dniu 23 sierpnia 2001 r., wnioskodawcy tj. uzyskania przez niego osobowości prawnej, to i tak nie została spełniona przesłanka samoistnego posiadania w złej wierze , tj nie upłynął okres 30 lat, albowiem posiadanie wnioskodawcy traktowane być musi w ten sposób, skoro posiadał wiedze o tym, że stanowiące przedmiot zasiedzenia nieruchomości nie stanowią jego własności ,a pomimo tego prawo to wykonywał.

Sąd Rejonowy wbrew wywodom apelacji nie naruszył art. 233§1 kpc, skoro w oparciu o dowody stanowiącymi dokumenty urzędowe oraz dowody osobowe w postaci zeznań świadków, dowody te należycie ocenił nie przekraczając granic wyznaczonych normą art. 233 kpc. i wyjaśnił dlaczego w konkretnym przypadku zachodzi brak przesłanek do stwierdzenia zasiedzenia w rozumieniu art. 172 kc

Podzielając zatem ustalenia faktyczne i ocenę prawną zdarzeń stanowiących przedmiot rozstrzygnięcia, z przedstawionych motywów apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego uzasadnia treść art. 520§2 kpc